

Er ref: KN2024/00503
Johan Gannedahl

Klimat- och näringslivsdepartementet,
Klimatenheten
kn.remissvar@regeringskansliet.se
johan.gannedahl@regeringskansliet.se

Vår ref: R:2024-14
Mårten Larsson

marten.olof.larsson@skogsindustrierna.se

Yttrande över EUs klimatmål 2040 och industriell koldioxidförvaltning

Skogsindustrierna välkomnar ett ambitiöst klimatmål i linje med kommissionens meddelande. Det är en av Skogsindustriernas prioriteringar för nästa mandatperiod om en grönare, starkare union. Kommissionens meddelande lyfter alla klimatnyttor i den cirkulära bioekonomin, som substitution av fossilbaserade produkter och tekniska kolsänkor för att uppnå negativa utsläpp.

Sammanfattning

Skogsindustrierna rekommenderar att Sverige förespråkar principer för att maximera Sveriges möjligheter att bidra i klimatfrågan och samtidigt stärka Sveriges konkurrenskraft i EU och globalt:

1. Fokusera på att minska fossila utsläpp
2. Sätt den cirkulära bioekonomin i centrum för klimatomställningen
3. Säkerställ att klimat- och energipolitiken tar hänsyn till industrins konkurrenskraft och en väl fungerande inre marknad
4. Basera politik för naturliga kolsänkor på balanserade och realistiska bedömningar av skogarnas naturliga dynamik och inkludera andra hållbarhetsdimensioner
5. Definiera ett ramverk för bio-CCS som stöds av finansiella garantier och marknadsbaserade mekanismer för frivilliga investeringar från industrin
6. Inkludera hela klimatnyttan från skogsbaserade värdekedjor

Skogsindustriernas yttrande

1. Fokusera på att minska fossila utsläpp

Klimatförändringarna orsakas av fossila utsläpp till atmosfären, och stora delar av EU är fortfarande beroende av kol, olja och gas i alla delar av samhället. Klimatpolitiken måste därför fokusera på att ta bort dessa utsläpp så snart som möjligt i stället för att kompensera dem.

Möjliga utsläppsminskningar från kompletterande insatser som ökade tekniska och naturliga kolsänkor är små jämfört med de stora fossila utsläppen i EU. Dessutom har åtgärderna generellt höga direkta och indirekta kostnader.

Kolsänkor ska inte legitimera fortsatta fossila utsläpp. Biogent kol ska därför alltid tydligt separeras från fossila utsläpp och inte blandas i samma styrmedel. Sverige bör verka för delmål och styrmedel som snabbt fasar ut det fossila i alla medlemsstater.

2. Sätt den cirkulära bioekonomin i centrum för klimatomställningen

Skogsindustrierna delar kommissionens ambition om "En industriell revolution med konkurrenskraft baserad på forskning och innovation, cirkularitet, resurseffektivitet, fossilfrihet och cleantech i centrum." Skogsindustrierna menar att den cirkulära biobaserade ekonomin är kärnan i revolutionen. Fossila material och energi kan på många områden ersättas med förnybara och cirkulära produkter från den skogsbaserade bioekonomin.

Skogsindustrierna anser att Sverige bör uppmana EU:s institutioner att presentera en ambitiös bioekonomistrategi för att växa den cirkulära bioekonomin i den takt som krävs för att nå klimatmålen. Grunden för tillväxt i bioekonomin är ett förutsägbart och långsiktigt ramverk för skog och råvara samt ett erkännande av skogsbaserade produkter som hållbara. Dessutom behövs tillväxtmål för bioekonomin, till exempel vad gäller substitution av fossila material och förnybar råvaruförsörjning, samt styrmedel för en snabb utfasning av fossila material.

Skogsindustrierna anser att ett viktigt syfte med Sveriges bioekonomistrategi är att utveckla mål, principer, åtgärder och politik som kan användas i en uppdatering av EU:s bioekonomistrategi och i det övergripande klimatpolitiska ramverket i EU.

3. Säkerställ att klimat- och energipolitiken tar hänsyn till industrins konkurrenskraft och en väl fungerande inre marknad

Svenska industrier är pionjärer i den gröna omställningen, men gröna investeringar sker endast om konkurrenskraften kan upprätthållas inom unionen och globalt.

Med merparten av växthusgasutsläppen i effektiva system för handel med utsläppsrätter, nu ETS1 och ETS2, framstår nationella mål som överflödiga. Färre nationella mål innebär en mer rättvis konkurrens på den inre marknaden och framförallt en mer kostnadseffektiv klimatomställning.

Utöver det måste industrins globala konkurrenskraft säkras. EU:s industri påverkas av ökande kostnader i den faktiska produktionen men också indirekta kostnader för klimatomställningen i energi- och transportsystem. Det måste beaktas vid utformningen av handeln med utsläppsrätter och börd fördelningen mellan sektorer. Sambandet mellan energi och konkurrenskraft har på senare år blivit uppenbart, men konkurrenskraftsaspekterna av transporter och råvarutillgång glöms ibland bort.

Fossilfri el och energi till konkurrenskraftig kostnad är en viktig förutsättning för att nå klimatmålen. Det måste styra utvecklingen av bland annat Förnybartdirektivet. Användningen av förnybar energi måste öka i EU, men alltför höga nationella mål för förnybar energi kan istället hämma klimatomställningen, eller åtminstone göra den mindre kostnadseffektiv. Utöver det måste den politiska risken minska för investeringar i hållbara bioenergilösningar, till exempel bioraffinaderier för avancerade biobränslen baserade på restprodukter och avfall. Den politiska risken var rekordhög under försöken att begränsa biomassa i förhandlingarna om Förnybartdirektivet, vilket försenade eller omöjliggjorde många nödvändiga klimatinvesteringar.

Skogsindustrierna anser att Sverige bör ta fram utförliga konsekvensanalyser av helheten av EU-lagstiftningen som beslutats under innevarande mandatperiod för kommissionen. Parallellt med det kan möjliga utvecklingar av klimatmål och green deal konsekvensanalyseras för att bedöma var de största möjligheterna och riskerna finns.

4. Basera politik för naturliga kolsänkor på balanserade och realistiska bedömningar av skogarnas naturliga dynamik och inkludera andra hållbarhetsdimensioner

Att bibehålla naturliga kolsänkor på lång sikt är en viktig del i klimatarbetet, även efter 2050. Det bör inte äventyras genom att fokusera på kortsiktiga mål eller orimliga bördor på specifika medlemsstater. Fossila utsläpp eller en minskande kolsänka i en medlemsstat kan inte anses kompenseras av krav på större kolsänka i en annan medlemsstat.

Sverige har en stor kolsänka tack vare livskraftiga och hållbart brukade skogar. Potentialen att bibehålla kolsänkan beror också främst på möjligheten till fortsatt aktiv förvaltning av skogen, och att genomföra tillväxthöjande åtgärder.

Politik för att bibehålla naturliga kolsänkor måste ta hänsyn till de naturliga variationerna från år till år, men också större trender som skogens åldersstruktur, hälsa och den långsiktiga utvecklingen av skogens kolsänka. Begränsningar av aktivt skogsbruk och avverkningar leder till en högre genomsnittlig ålder på träden. Det betyder lägre tillväxt samt ökade risker för skogsskador från stormar, bränder och skadedjur.

Den potentiella framtida kolsänkan i varje medlemsstat bör uppskattas av skogsexperter och skogsförvaltare med en "bottom-up strategi". Det måste baseras på den specifika dynamiken i skogen samt grundläggande parametrar som platsproduktivitet och skogsförvaltning. Politiken måste ha ett långsiktigt perspektiv samt balanseras med andra klimat- och hållbarhetsaspekter av den skogsbaserade bioekonomin, inklusive behovet av skogsbaserade produkter och tekniska kolsänkor.

5. Definiera ett ramverk för bio-CCS som stöds av finansiella garantier och marknadsbaserade mekanismer för frivilliga investeringar från industrin

Bio-CCS är en viktig del i klimatarbetet, som möjliggörs av en livskraftig cirkulär bioekonomi. Tekniken är tillgänglig och kostnaderna är rimliga, åtminstone jämfört med koldioxidinfångning från luft (DACCS). Men negativa utsläpp inte en produkt eller affär i sig, åtminstone inte i en omfattning som möjliggör stora investeringar i tekniken.

Utmaningen för bio-CCS är att hitta en marknadsbaserad lösning för att säkra långsiktig finansiering för stora investeringar. Dessutom behövs en långsiktighet och stabilitet i EU-politik som påverkar biomassa. Det behövs troligen också garantier från offentliga finansörer för att minska riskerna, och ett stabilt politiskt ramverk inklusive redovisning av de negativa utsläppen.

Användning av infångat kol (bio-CCU) är också en del i den cirkulära bioekonomin. För bio-CCU finns tydligare marknadskrafter jämfört med bio-CCS, men det är viktigt att EU:s ramverk stödjer bio-CCU och särskiljer det från fossila alternativ.

Skogsindustrierna anser att Sveriges bör fokusera mer på att utveckla det EU-gemensamma ramverket för bio-CCS snarare än svenska särlosningar. Sveriges potential för bio-CCS måste bli en affärsmöjlighet i klimatomställningen istället för ett tvång där Sverige står ensamt med stora kostnader för att realisera bio-CCS.

6. Inkludera hela klimatnyttan från skogsbaserade värdekedjor

Enligt ovan måste skogsbaserade värdekedjors fulla klimatnytta integreras bättre i klimatpolitiken för att nå ambitiösa klimatmål. Det inkluderar styrmedel för minskning av fossila utsläpp genom byte till

produkter från den cirkulära bioekonomin. Sverige bör gå före och utveckla styrmedel som kan vara relevanta på EU-nivå.

Skogsindustriernas utgångspunkt

Mänskligheten står inför stora utmaningar. Världens befolkning ökar och jordens resurser ska räcka till fler. Vårt sätt att leva har lett till global uppvärmning och den biologiska mångfalden hotas, både till havs och på land. Att fortsätta som tidigare är inte vägen framåt.

Vi inom skogsindustrin vill driva på en mer hållbar utveckling. Vi är vana vid att arbeta med långa tidsperspektiv och vid att planera för nästa generation. Vi vet att morgondagen påverkas av de beslut som fattas idag. Omställningen till en fossilfri och cirkulär vardag kan inte vänta.

Den svenska skogsindustrin har en unik möjlighet att bidra. Vi gör det redan idag genom att ständigt utveckla skogsbruket, erbjuda fossilfria och förnybara produkter och vara världsledande inom forskning på många områden. Vi gör det också genom att skapa arbetstillfällen, välfärd och förutsättningar att leva och verka i hela Sverige. Vi skapar dessutom klimatnytta utanför Sveriges gränser. 80 procent av svensk skogsindustris produkter säljs till andra länder. Det innebär att branschen bidrar med klimatnytta på många platser i världen.

Vi vill skynda på en grön omställning som omfattar en hållbar utveckling såväl ekologiskt som ekonomiskt och socialt. Det kommer att kräva nytänkande, nya satsningar och nya samarbeten. De 220 företag som är medlemmar i Skogsindustrierna driver olika verksamheter med skilda förutsättningar. Det som förenar oss är stolthet över den samhälls-, klimat- och miljönytta vi bidrar till, och viljan och förmågan att ytterligare förändra och utveckla.

Skogsindustrins Framtidsagenda

(<https://www.skogsindustrierna.se/vara-loften/skogsindustrins-framtidsagenda/>)

Skogsindustrins Framtidsagenda innehåller tre löften som tar sikte på 2040, när nästa generation uppnår vuxen ålder.

De tre löften är:

- Till 2040 ska skogsindustrins klimatnytta öka med 30 procent.
- 2040 ska skogsindustrins produkter vara helt fossilfria och återvinningsbara.
- 2040 ska Sverige ha livskraftiga skogar med en rikare biologisk mångfald.

För Skogsindustrierna

Mårten Larsson
Bioenergiansvarig